

Minister zonder portefeuille (Luns) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen), 10 sept. 1952

Ik bezocht heden vergezeld van Van Roijen Acheson.

Acheson bracht allereerst ter sprake de EDG waarbij hij de hoop uitsprak dat Nederland spoedig zou ratificeren, er aan toevoegend de indruk te hebben gekregen, dat Duitsland reeds in October tot ratificatie zal overgaan. Heb dezerzijds geantwoord, dat Nederland waarschijnlijk eveneens spoedig zal ratificeren, waarbij er op werd gewezen, dat van de uitslag van de thans in Luxemburg gehouden besprekingen wellicht zal afhangen de al dan niet spoedige ratificatie van andere landen. Dezerzijds werden volgende punten opgebracht.

A. De tegen de buitenlandse oliemaatschappijen in Amerika ingezette anti-trustacties. Bezorgdheid werd uitgesproken over de gevolgen, die voor Nederland uit zulk een actie ongetwijfeld zal hebben in Indonesië en de houding der Indonesische Regering tegenover de grote oliemaatschappijen. Waar reeds van Indonesische zijde de tendens bestaat argwanend te staan tegenover de activiteiten van de internationale oliemaatschappijen op Indonesisch grondgebied, is te verwachten, dat het Amerikaanse optreden deze tendens zeer zal versterken ten detrimente van de buitenlandse belangen in Indonesië. Acheson zeide dit zeer goed in te zien, hij liet blijken bedoelde actie te betreuren, doch zeide, dat het State Department zeer weinig invloed op de gang van zaken zou kunnen uitoefenen. Gezien de 'emotional appeal' bij het Amerikaanse volk van alles wat op actie tegen de trustvorming lijkt, vreesde hij, dat het optreden tegen de buitenlandse maatschappijen wel voortgang zal vinden.

B. Aansluitend op door de Ambassade terzake ondernomen stappen werd aangedrongen op medewerking van de VS opdat reeds in het 'steering committee' de kwestie van het al dan niet geven door Nederland van informaties onder artikel 73 E over Suriname en Nederlandse Antillen wordt uitgesteld tot het volgende jaar, waarbij de hoop werd uitgesproken, dat Amerika het initiatief zal nemen tot het doen van zulk een voorstel tot uitstel. De in de betreffende instructie neergelegde gedachtengang terzake werd hierbij uiteengezet. Hieraan werd toegevoegd, dat waar de vierde commissie reeds zoveel ontvlaambaar materiaal zal te verwerken krijgen - de zaken Tunis en Marokko - , het wellicht aanbeveling zou verdienen om zo mogelijk hier geen moeilijke kwestie aan toe te voegen. Acheson, die van de kwestie nog niet op de hoogte bleek te zijn, zegde toe de zaak in studie te zullen nemen, doch liet zich niet uit over al dan niet inwilliging van ons verzoek.

C. Aansluitend op de door Drees in gezelschap van Van Roijen gegeven verklaring terzake, tijdens diens bezoek aan Acheson, werd verklaard dat inderdaad thans de Nieuw-Guineakwestie nog vaster ligt dan voorheen en concessies, voor wat betreft de soevereiniteit over dit gebiedsdeel, gezien samenstelling van het Parlement en de Regeringen de in het Nederlandse volk heersende opvattingen, uitgesloten zijn. Nogmaals werd gewezen op het gevaar van appeasement en het er uit te verwachten stellen door Indonesië van nieuwe eisen tegen Nederland (zoals nationalisatie); eveneens werd gewezen op de te vrezen internationale gevolgen van zulk een toegeven (het opbrengen van Indonesische claims op Portugees Timor, Brits Borneo en Australisch Nieuw-Guinea). Ook werd gesteld, dat het principe van recht van zelfbeschikking, waaraan Indonesië haar onafhankelijkheid dankt, moeilijk verenigbaar is met het overleveren van de autochtone bevolking van Nieuw-Guinea aan het Indonesisch gezag. Een te zijner tijd toepassen van dit principe is slechts te bereiken door het voortzetten der opvoedkundige taak door Nederland in genoemd gebied. Acheson zeide deze redenering te begrijpen en stelde dat het voortduren van de huidige ijskasttoestand de beste oplossing schijnt te zijn. Hij verwees nog naar de onverzettelijke houding van Australië, waarover, zo had Casey hem verzekerd, in Indonesië geen misverstand bestaat. Tenslotte zei hij toe te juichen gescheiden behandeling van het Nieuw-Guineaprobleem en de

Uniebespreking. Voor wat betreft de aanstaande algemene vergadering van de Verenigde Naties zei Acheson nog van Pearson gehoord te hebben dat deze in ieder geval het algemene debat te houden over het al dan niet aanvangen van het 'eigenlijke debat' tot na de verkiezingen hier te lande. Te vermelden valt nog, dat Perkins (Chef Afdeling Europa) aan het gesprek deel nam en dat zijn assistent van het gesprokene een verslag maakte. Acheson informeerde voorts belangstellend naar de taakverdeling van de nieuwe Ministers. Hij liet zich waarderend uit over persoon en arbeid van Stikker. Heb New York ingelicht.